

نیاداد

دانشگاه فردوسی مشهد
دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی

سومین همایش ملی نقش و جایگاه مادر

The rd3 National Conference on the Role and
Status of **Mother**

دانشگاه فردوسی مشهد

دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی

۱۱ و ۱۲ اسفند ماه ۱۳۹۷

مداخله مبتنی بر شواهد برای اختلال نارسایی توجه/فزون کنشی در پیش دبستان: مرور توصیفی

آموزش فرزندپروری

زهرا حسین زاده ملکی^۱، کاظم رسول زاده طباطبایی^۲، علی مشهدی^۳، فاطمه محرری^۴

مقدمه: اختلال نارسایی توجه/فزون کنشی، اختلالی در گستره عمر با شروع در کودکی است که به دلیل شیوع بالا و پیامدهای گسترده، مستلزم بکارگیری مداخلات مؤثر و زودهنگام می‌باشد. در گذشته، این اختلال کم‌تر در بازه پیش دبستان شناسایی می‌گردید و تصور رایج این بود که خط اول درمان ADHD در سنین پیش از دبستان، همانند سنین مدرسه، دارودرمانی و خصوصاً داروهای محرک می‌باشد؛ اما امروزه خط اول مداخلات ADHD پیش دبستانی، آموزش فرزندپروری است که مبتنی بر سبب‌شناسی تحولی، به مهم‌ترین عامل محیطی در سنین آغازین یعنی والدین و به ویژه مادر توجه دارد؛ بدین ترتیب، بسته‌های متعدد فرزندپروری به منظور کاهش نشانه‌ها و پیامدهای این اختلال ارائه شده و بکار می‌رود.

روش شناسی: مرور توصیفی به سازماندهی، یکپارچه‌سازی و ارزشیابی مطالب منتشر شده پیشین می‌پردازد تا پژوهش را به سوی وضوح بخشیدن مسئله هدایت نماید؛ مطالعه حاضر با استفاده از مرور توصیفی، به آموزش فرزندپروری و ضرورت بکارگیری آن برای ADHD پیش دبستانی همچنین الگوهای موجود که از حمایت شواهد پژوهشی برخوردار هستند پرداخت.

یافته‌ها: ضرورت بکارگیری آموزش‌های فرزندپروری به دلیل تأثیرات آن همچنین محدودیت‌های درمان دارویی برای این گروه سنی ارائه گردید؛ بسته‌های فرزندپروری ارجح که برای مادران دارای کودکان مبتلا به ADHD در سنین پیش دبستان بکار می‌روند شناسایی و معرفی شدند همچنین ویژگی‌ها، مؤلفه‌ها و محدودیت‌های اصلی آن‌ها بررسی شدند؛ این بسته‌ها عبارت بودند از: (۱) کودکان ناقرمان، (۲) کمک به کودکان ناقرمان، (۳) درمان تعاملات والد - کودک، (۴) سال‌های افسانه‌ای، (۵) برنامه فرزند پروری مثبت و (۶) برنامه رویش نو.

بحث و نتیجه‌گیری: این مطالعه همسو با یافته‌های پژوهشی، آموزش فرزندپروری را به عنوان مداخله خط اول در سال‌های نخستین تحول ADHD معرفی می‌نماید همچنین، خلاصه‌ای از اهم برنامه‌های رایج فرزندپروری برای این اختلال را ارائه می‌کند؛ با این حال، آشکار می‌سازد که پژوهش‌های کنونی، عمدتاً از در نظر گرفتن ADHD به عنوان یک اختلال تحولی که از سنین پیش-دبستانی آغاز می‌گردد غفلت ورزیده‌اند؛ این در حالی است که اهداف مداخله درمانی برای این اختلال عصب-تحولی، به فرایند تحول وابسته است و می‌بایست منعکس کننده نیازها و شرایط باشد. خصوصاً آنکه این بسته‌های رایج، کم‌تر از ابعاد و ظرفیت سازوکارهای زیربنایی تعامل والد-کودک برای بهبود نشانه‌ها و پیامدهای اختلال بهره گرفته بودند. بنابراین، این مطالعه مروری، بر ضرورت غنی‌سازی الگوهای موجود و به ویژه، طراحی بسته‌های نوین که بیش از پیش به سبب‌شناسی تحولی ADHD توجه داشته و متمرکز بر بازه سنی پیش دبستان باشد تأکید دارد. از این رو، در پایان مبتنی بر مرور انجام شده، پیشنهاداتی را در این رابطه ارائه می‌کند.

کلیدواژه‌ها: اختلال نارسایی توجه/فزون کنشی، ADHD، پیش دبستان، آموزش فرزندپروری، مادر

۱. دانشجوی دکتری روان شناسی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس
۲. دانشیار روان شناسی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس - دانشیار روان شناسی، گروه روان شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، دانشگاه فردوسی مشهد
۳. دانشیار روان شناسی، گروه روان شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، دانشگاه فردوسی مشهد
۴. دانشیار روان پزشکی، مرکز تحقیقات روان پزشکی و علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی مشهد